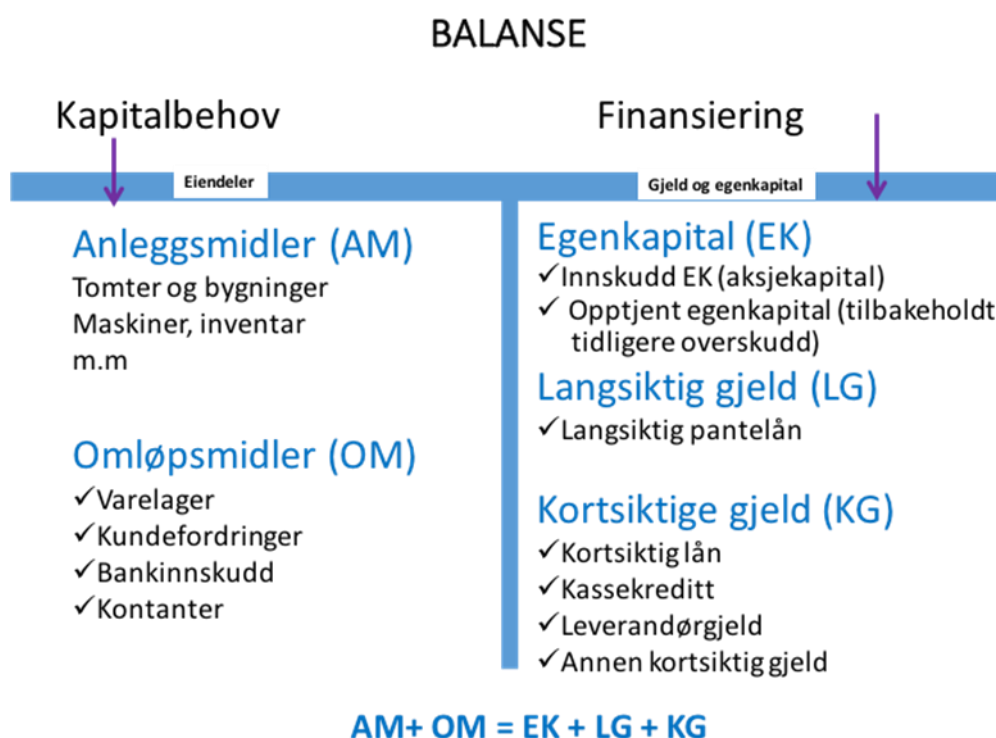

Kompendium kapitalbehov og finansiering

Innhold

Kapitalbehov og finansiering	1
Omløpshastighet.....	2
Repetisjon bruttofortjeneste og avanse	2
Klassifisering av balanseposter	3
Finansieringsplan	5
Finansieringsanalyse	5
Tiltak for å bedre finansieringen	6

Kapitalbehov og finansiering

Kapitalbehov

Kapitalbehovet er hvor mye penger den som skal etablere ny virksomhet eller utvide eksisterende virksomhet, trenger for å starte opp eller utvide. Kapitalbehovet skal dekke likvide midler, varebeholdning, kundefordringer, inventar og innredninger, maskiner og lignende. Kapitalbehovet finner vi på eiendelsiden i balansen.

Finansiering eller kapitaldekning

Finansieringen viser hvordan den som skal starte ny virksomhet eller utvide eksisterende virksomhet, planlegger å skaffe til veie pengene (kapitalbehovet). Kapitalbehovet finansieres med egenkapital og lånt kapital (kassekreditt, leverandørkreditt – kortsiktig gjeld, pantelån, gjeldsbrevlån – langsiktig gjeld). Finansieringen finner under egenkapital og gjeld i balansen

Omløpshastighet

Omløpshastighet varelager

Omløpshastigheten for varelageret er det antall ganger varelageret blir omsatt per år.

$$\text{Omløpshastighet}_{\text{varelager}} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Gjennomsnittlig lagringstid}}$$

$$\text{Omløpshastighet}_{\text{varelager}} = \frac{\text{Varekostnad}}{\text{Gjennomsnittlig varelager}}$$

$$\text{Gjennomsnitt}_{\text{lagringstid}} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Omløpshastighet varelager}}$$

$$\text{Gjennomsnitt}_{\text{varelager}} = \frac{\text{Varekostnad}}{\text{Omløpshastighet varelager}}$$

Omløpshastighet kundefordringer

$$\text{Omløpshastighet}_{\text{kundefordringer}} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Gjennomsnittlig kredittid}}$$

$$\text{Omløpshastighet}_{\text{kundefordringer}} = \frac{\text{Kreditsalg m. mva.}}{\text{Gjennomsnittlig kredittid}}$$

$$\text{Gjennomsnitt}_{\text{kredittid}} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Omløpshastighet kundefordringer}}$$

$$\text{Gjennomsnitt}_{\text{kundefordringer}} = \frac{\text{Kreditsalg m. mva.}}{\text{Omløpshastighet kundefordringer}}$$

Repetisjon bruttofortjeneste og avanse

$$\begin{aligned} & \text{Salgsinntekter} \\ & - \text{Varekostnader} \\ & = \text{Bruttofortjeneste / avanse / dekningsbidrag i kroner} \end{aligned}$$

Kjært barn har mange navn er det noe som heter. Bruttofortjeneste, avanse og dekningsbidrag er det samme beløpet i kroner. Forskjellen blir når vi regner i prosent.

Bruttofortjeneste og dekningsbidrag (DB) i % regnes i prosent av salgsinntekten, mens avanse i % regnes i prosent av varekostnader.

Eksempel

Salgsinntekter	kr 5 000 000
- Varekostnader	kr 4 000 000
<u>= Bruttofortjeneste / avanse / dekningsbidrag:</u>	<u>kr 1 000 000</u>

Bruttofortjeneste og dekningsbidrag i %: $\text{kr } 1\,000\,000 / \text{kr } 5\,000\,000 \cdot 100 = \underline{20\%}$

Avansen i %: $\text{kr } 1\,000\,000 / \text{kr } 4\,000\,000 \cdot 100 = \underline{25\%}$

NB!

Dersom vi har oppgitt salgsinntekten og avansen i %, kan vi finne varekostnaden ved å dele på 1 + avansen.

Varekostnad: $\text{kr } 5\,000\,000 / 1,25 = \underline{\text{kr } 4\,000\,000}$

Merverdiavgift

Hvis tallene er oppgitt uten mva og en skal komme fram til tall med mva, ganger en tallet uten mva. med 1,25 (dersom mva er 25 %).

Hvis tallene er oppgitt med mva og en skal komme fram til tall uten mva, deler en tall med mva på 1,25 (dersom mva er 25 %).

Formler:

Salgsinntekt m. mva. = Salgsinntekt u. mva. $\cdot (1 + \text{mva})$

Mva = $x \% / 100 \%$

Varekostnad = $(1 - \text{bruttofortjeneste}) \cdot \text{salgsinntekt (STI)}$

Bruttofortjeneste = $x \% / 100 \%$

Varekostnad = $\frac{\text{Salgsinntekt (STI)}}{(1 + \text{avanse})}$

Avanse = $x \% / 100 \%$

Salgsinntekt u mva = $\frac{\text{Salgsinntekt m. mva.}}{(1 + \text{mva.})}$

Mva = $x \% / 100 \%$

Klassifisering av balanseposter

Eiendeler

Eiendelene deles inn i:

- **Anleggsmidler**
Anleggsmidler er eiendeler som har lang varighet, som vi i alle fall har eller bruker i mer enn ett år. Dette kan være bygninger, biler, maskiner, inventar, verktøy osv.
- **Omløpsmidler**
Omløpsmidler er eiendeler som har kortere varighet. Det er noe som vi bruker og skaffer nytt av på mindre enn ett år. Det kan være kundefordringer (kunder som handler på kreditt slik at vi får pengene for eksempel en måned etter at vi har solgt varen), varebeholdning (varer blir solgt og går ut av lager og nye kjøpes inn), bankinnskudd (penger går inn på konto og ut av konto) og kontanter (penger går ut av kassen og nye kommer inn i kassen hele tiden).

Egenkapital og gjeld

Egenkapital og gjeld deles inn i:

- **Egenkapital**
Egenkapital er de pengene eierne selv har startet opp med i bedriften, pluss den delen av overskuddet som eierne tilfører bedriften (ikke tar ut som utbytte). Egenkapitalen og egenkapitalprosenten skal helst øke slik at bedriften får mer å gå på i tilfelle dårlige tider.
- **Langsiktig gjeld**
Langsiktig gjeld er lån med lang løpetid, for eksempel 5 – 20 år, oftest med pant i anleggsmidler som bygninger og biler. (Banken krever som oftest sikkerhet for lånet i form av pant). En har «lang» tid på å betale ned lånet.
- **Kortsiktig gjeld**
Kortsiktig gjeld er gjeld som skal betales innen ett år, for eksempel leverandørgjeld (kjøper varer og skal betale de for eksempel etter 1 måned) og kassekreditt. Kassekreditt er bankkontoen til bedriften som en for eksempel har lov å trekke kr 100 000 i minus. Hvor mye en bruker av kassekreditten vil variere.

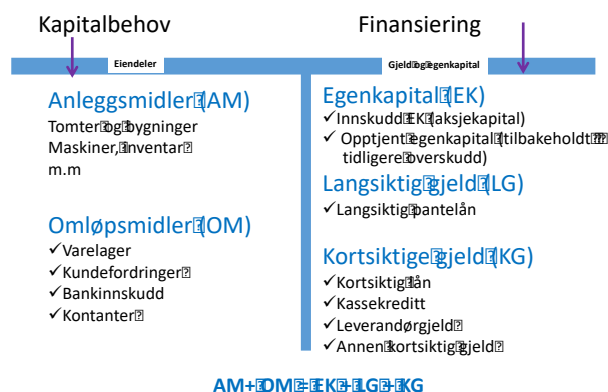
Finansieringsplan

Arbeidet med å utvikle en god finansieringsplan for nye prosjekter dreier seg om å finne:

1. En god finansieringsstruktur
2. Finansieringsmåter med lavest mulig finansieringskostnader

Finansieringsstruktur

Vi ser på hovedpostene i balansen:

18

Finansieringsanalyse

Finansieringsanalysen går ut på å undersøke om bedriften har finansiert eiendelene på en fornuftig måte.

Beregninger

$$\text{Egenkapitalandel \%} = \frac{\text{Sum egenkapital}}{\text{Sum total kapital}} \cdot 100$$

$$\text{Langsiktig kapital (LK)} = \text{Egenkapital (EK)} + \text{Langsiktig gjeld (LG)}$$

$$\text{Omløpshastighet}_{\text{leverandørgjeld}} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Kredittid dager}}$$

$$\text{Omløpshastighet}_{\text{leverandørgjeld}} = \frac{\text{Kredittkjøp m. mva.}}{\text{Gjennomsnittlig leverandørgjeld}}$$

$$\text{Gjennomsnittlig kredittid}_{\text{leverandører}} = \frac{360 \text{ dager}}{\text{Omløpshastighet}}$$

$$\text{Gjennomsnitt}_{\text{leverandørgjeld}} = \frac{\text{Kredittkjøp m. mva.}}{\text{Omløpshastighet leverandørgjeld}}$$

$$\text{Ønsket egenkapital} = \text{Total kapital} \cdot \text{Krav til egenkapital}$$

$$\text{Arbeidskapital (AK)} = \text{Omløpsmidler (OM)} - \text{Kortsiktig gjeld (KG)}$$

$$\text{Arbeidskapital (AK)} = \text{Langsiktig kapital (EK + LG)} - \text{Anleggsmidler (AM)}$$

$$\text{AK i \% av varelageret} = \frac{\text{AK}}{\text{Varelager}} \cdot 100$$

$$\text{Likviditetsgrad 1} = \frac{\text{Omløpsmidler}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

$$\text{Likviditetsgrad 2} = \frac{\text{Omløpsmidler} - \text{Varelager}}{\text{Kortsiktig gjeld}}$$

Krav til finansieringen:

- 1) Langsiktig kapital bør finansiere 50 % av omløpsmidlene samt 100% av anleggsmidlene. Langsiktig kapital bør i alle fall finansiere varelageret pkt. 4.
- 2) Egenkapital % bør være 35 % av totalkapitalen. Det betyr at bedriften minimum er finansiert med 35 % egenkapital og 65 % gjeld.
- 3) Det er også ønskelig at omløpsmidlene er dobbelt så store som kortsiktig gjeld. Det vil si at likviditetsgrad 1 er 200 %.
- 4) Det er også ønskelig at likviditetsgrad 2 er 100 %. Det betyr at omløpsmidlene – varelager = kortsiktig gjeld. Det er det samme som at langsiktig kapital finansierer hele varelageret i tillegg til alle anleggsmidlene.
- 5) Arbeidskapitalen skal være positiv. Arbeidskapitalen skal minimum være 50 % av varelageret, helst 100 %. Ved 100 % betyr det at langsiktig kapital finansierer alle anleggsmidler og hele varelageret. Over 100 % betyr at langsiktig kapital finansierer mer av omløpsmidlene enn varelageret.

Tiltak for å bedre finansieringen

- Tilføre bedriften egenkapital, enten ved tilføring av kapital fra eierne eller forbedre resultatet ved å øke inntektene og redusere kostnadene.
- Få finansiert mer av anleggsmidlene med langsiktig gjeld for å bedre forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld.
- Redusere varelageret, redusere anleggsmidler hvis mulig o. l. Her må en se på balansen hva som er mest hensiktsmessig.
- Dersom det er vanskelig å få til en god finansiering, kan en også redusere kapitalbehovet, redusere kapitalbindingen i varelager og kundefordringer, selge anleggsmidler osv.

Finansieringskostnader

Egenkapitalkostnaden

Egenkapitalkostnaden =

Avkastning ved alternativ plassering av kapitalen + godtgjørelse for risiko

Lånekostnader

Effektiv rente gir korrekt grunnlag når vi skal sammenligne forskjellige låneformer. Med denne renten tar vi hensyn til kostnader som engangsgebyrer, termingebyrer osv. Vi kan regne ut den effektive renten ved hjelp av regneark.

$$p = (1 + q)^m - 1$$

q = renten per periode (måned, kvartal, halvår)

m = antall perioder i året:

Halvårlig $m = 2$

Kvartal: $m = 4$

Månedlig: $m = 12$

Langsiktig gjeld er lån med lenger nedbetalingstid enn ett år. Vi skiller mellom:

- Serielån er lån der avdragene er like store i hver periode. Etter hvert som lånet blir nedbetalt, blir renten lavere.
- Annuitetslån er lån der renter og avdrag til sammen utgjør en like stor sum ved hver betaling. Avdragene vokser for hver gang, mens rentene blir tilsvarende mindre etter hvert som lånet blir nedbetalt.

Andre finansieringskostnader:

- Kostnader ved faktoring (selger kundefordringene til et faktoringsselskap som krever inn pengene)
- Leasing (leie av anleggsmidler istedenfor å kjøpe)

Disse to finansieringsformene frigjør kapital da det reduserer kapitalbehovet, men koster penger.